

Titlene i studien ble kvalitetsvurdert av to personer med lang redaksjonell erfaring og som sluttet som redaktører i Tidsskriftet i 2002. Disse deltok altså ikke i den redaksjonelle eller faglige vurderingen av manuskriptene og hadde ingen innflytelse på redaksjonens beslutning om å godkjenne eller refusere et manuskript. Manuskvalitet ble målt som godkjenning eller refusjon – uavhengig av tittel, tittelkvalitet og tittelvurdering, altså nettopp slik Benestad & Laake anbefaler.

Bruk av konklusive titler i vitenskapelige artikler, dvs. titler som angir studiens konklusjon eller hovedfunn, er omdiskutert (2–4). Slike titler gir inntrykk av en generaliserbarhet av funnene som det sjelden er dekning for (5). Tidsskriftet aksepterer vanligvis ikke konklusive titler (6). Her er vi på linje med svært mange medisinsk-vitenskapelige tidsskrifter, bl.a. *New England Journal of Medicine*, *Annals of Internal Medicine* og *BMJ* (7). Bruken av konklusive titler, ofte omtalt som deklarativer eller informative, synes imidlertid å være økende, særlig innen medisinske basalfag og laboratoriefag. Vi mener at en konklusiv tittel kan være aktuelt for meningsbærende artikler, slik som leserinnlegg, kommentarartikler, kronikker og lederartikler, og i nyhetsoppslag. I vår studie ble for øvrig de fleste konklusive titler klassifisert som middels gode.

Petter Gjersvik

petter.gjersvik@medisin.uio.no

Pål Gulbrandsen

Erlend T. Aasheim

Magne Nylenna

Petter Gjersvik (f.1952) er hudlege, førsteamanuensis ved Universitetet i Oslo og medisinsk redaktør i Tidsskriftet. Ingen oppgitte interessekonflikter.

Pål Gulbrandsen (f. 1955) er professor ved Universitetet i Oslo og lege ved Campus, Akershus universitetssykehus. Ingen oppgitte interessekonflikter.

Erlend T. Aasheim (f. 1974) er lege ved MRC Epidemiology Unit, University of Cambridge, England. Ingen oppgitte interessekonflikter.

Magne Nylenna (f. 1952) er lege og direktør ved Nasjonalt kunnskaps-senter for helsetjenesten. Ingen oppgitte interessekonflikter.

Litteratur

- Gjersvik P, Gulbrandsen P, Aasheim ET et al. Dårlig tittel – dårlig manus? Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133: 2475–7.
- Goodman NW. Survey of active verbs in the titles of clinical trial reports. BMJ 2000; 320: 914–5.
- Langdon-Neuner E. Titles in medical articles: What do we know about them? The Write Stuff 2007; 16: 158–60.
- Mendelsohn DC. Declarative titles for journal articles: for better or worse? Nephrology News 27.4.2011 www.nephrologynews.com/articles/declarative-titles-for-journal-articles-for-better-or-for-worse [10.1.2014]
- Ioannidis JPA. Why most published research findings are false. PLoS Med 2005; 2: e124.
- Gjersvik P. Dette er en god tittel. Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133: 129.
- Smith R. Informative titles in the BMJ. BMJ 2000; 320: 915.

Dette er en redigert versjon av debatten, publisert på nett 10.1.2014.
<http://tidsskriftet.no/article/3111103/>

Øvre Richter Frich og hans modeller

Tidsskriftets artikkel «Jeg er norsk læge» – et sitat med eget liv var interessant (1).

Min far (Johan Haffner, født i 1906, cand.med. i 1924, spesialist i kirurgi i 1940) sa flere ganger at han syntes Øvre Richter Frichs bøker hadde vært veldig spennende da han var ung.

Han fortalte at Jonas Fjeld hadde Nicolai Paus' styrke, Olaf Tandbergs eleganse og Axel Cappelen's faglige dyktighet. Cappelen var for øvrig den første i verden som suturerte et levende hjerte, i 1895.

Det kan godt tenkes at disse tre var modeller for Jonas Fjeld, men årstallene gjør det tvilsomt, og studiekamerater med Paus og Tandberg kan Øvre Richter Frich ikke ha vært – han studerte medisin i 1891–92, mens Paus studerte medisin i 1897–1903 og Tandberg i 1898–1904. Cappelen var tidligere ute, i 1877–83. Det er også tvilsomt om Frich har rodd i Studentenes Roklubb siden den ikke ble startet før i 1897. Dedikasjonen i *Olympieren* sier heller ikke noe om studiekamerater eller roere, men bare: «Til min ven og sportskamerat Overlæge Olaf Tandberg.»

Det er vel mer sannsynlig at det var leserne som identifiserte Jonas Fjeld med noen av tidens mest markerte og ledende kirurger: Ifølge *Norges Leger* var Cappelen var overlege i Stavanger fra 1897, Paus i Tønsberg fra 1916 og Tandberg i Lillehammer fra 1917. Som Henrik Wergeland sier i diktet *Norges Storting*: «Tidens Guder er dens menn.»

Jon Haffner

jon.haffner@gmail.com

Jon Haffner (f. 1940) er pensjonert kirurg, professor emeritus dr. med. Ingen oppgitte interessekonflikter.

Litteratur

- Lærum OD, Stien R, Hem E. «Jeg er norsk læge» – et sitat med eget liv. Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133: 2490–2.

Dette er en redigert versjon av debatten, publisert på nett 21.1.2014.
<http://tidsskriftet.no/article/3112115/>

Blæreoperasjoner i nordisk historie

Hem & Stubhaug har i Tidsskriftets julenummer en meget leseverdige artikkel om Jacob Aalls sykdom og død (1). Hos Aall ble det ved obduksjonen funnet en stor blærestein. Forfatterne refererer til Wisbechs artikkel i Eyr i 1827 og angir at dette er «den første beretningen om steinoperasjon i Norge». Det kan godt være riktig, men den aller første beretningen om en slik operasjon fra vårt kulturområde er faktisk ganske mye eldre. En gang mellom 1200 og 1213 foretok legen Hrafn Sveinbjarnarson en slik operasjon med penil/perineal tilgang på Island. Hrafn er den eneste legen i norrøn tid som fikk sin egen saga. Sagaen finnes i to versjoner og noen bruddstykker (2). Her finnes fem sykehistorier, og en av dem omhandler en mann med blærestein. Sagaen er dessverre ikke oversatt fra norrønt, så her må leserne nøye seg med min oversettelse (3):

«I Hrafns område bodde en mann som het Martein. Sønnen hans hadde steinsott slik at vannet ikke kunne passere. [...] Han undersøkte den syke mannen og kjente steinen i blæra hans. Han presset steinen ned i lemmet hans så langt han kunne og bandt med en hårtråd ovenfor så den ikke skulle gli tilbake. Med en annen tråd bandt han også foran steinen. Han ba alle tilstede syngte fem Pater Noster før han begynte inngrepet. Da de hadde gjort det, skar han et lengdesnitt med kniv og tok bort steinen. Etter det forbandt han såret med salve. Det grodde slik at mannen ble helt frisk.»

Man kan si at Hrafns resultat var langt bedre en Wisbechs som verken fikk ut steinen eller kunne hindre at pasienten døde en uke etter inngrepet. På Hrafns tid måtte et slikt inngrep fullt ut kunne måle seg med transplantasjonskirurgi's tekniske eleganse i våre tider. Man kan undres på hvor Hrafn hadde lært å utføre et så komplisert kirurgisk inngrep. Vi vet at han foretok en dannelsesreise rundt i Europa på den tid da «Sverrir kongr firer Noregi», dvs. før 1202. Han besøkte Roma, og i en av versjonene av sagaen står det at han reiste «sudr om Romi». Han var lege i en velkjent legefamilie, og vi kan bare gjette på at han besøkte Salerno, den eneste akademiske legeskolen på den tid og som definitivt lå syd for Roma. Enda mer sannsynlig blir dette hvis vi siterer den mest brukte kirurgiske læreboken i Salerno, *Liber pantegni*. Her beskrives åpen blæresteinsekstraksjon av Constantinus Africanus på en måte som stemmer svært godt med sagaforfatterens. All ære til Wisbech

>>>